Przegląd poleceń GNU Emacsa

(dla wersji 30)

Uruchamianie Emacsa

Aby uruchomić GNU Emacsa 30, napisz jego nazwę: `emacs`

Aby wczytać plik do edycji, patrz rozdział **Pliki** poniżej.

Opuszczanie Emacsa

tymczasowe zatrzymanie Emacsa	`C-z`
zakończenie sesji z Emacsem	`C-x C-c`

Pliki

wczytaj plik do Emacsa	`C-x C-f`
zapisz plik na dysk	`C-x C-s`
zapisz **wszystkie** pliki	`C-x s`
wstaw zawartość innego pliku do bufora	`C-x i`
zamień plik w buforze na inny	`C-x C-v`
zapisz bufor do pliku z podaniem nazwy	`C-x C-w`
kontrola wersji pliku 'checkin/checkout'	`C-x C-q`

Uzyskiwanie pomocy

Napisz `C-h` (lub `F1`) i postępuj według dalszych instrukcji. Jeśli jesteś początkującym użytkownikiem, napisz `C-u C-h t Polish` aby wywołać **samouczek** Emacsa po polsku.

usuń okno pomocy	`C-x 1`
przewiń okno pomocy	`C-M-v`
apropos: pokaż polecenia zgodne z napisem	`C-h a`
pokaż funkcję uruchamianą przez klawisz	`C-h c`
opisz funkcję	`C-h f`
pokaż informację odnoszącą się do trybu	`C-h m`

Usuwanie błędów

przerwij częściowo napisane lub wykonywane polecenie	`C-g`
odzyskaj plik zgubiony w wyniku załamania systemu	`M-x recover-file`
anuluj niechcianą zmianę	`C-x u` lub `C-_`
wczytaj plik wg aktualnej zawartości na dysku	`M-x revert-buffer`
uporządkuj zaśmiecony ekran	`C-l`

Szukanie przyrostowe

szukaj wprzód/wstecz (`C-f` aby zakończyć)	`C-s/C-r`
szukaj wprzód tekstu zgodnego z wpisywanym wyrażeniem regularnym	`C-M-s`
szukaj wstecz tekstu zgodnego z wpisywanym wyrażeniem regularnym	`C-M-r`
wybierz poprzedni napis	`M-p`
wybierz następny napis	`M-n`
zakończ szukanie przyrostowe	`RET`
anuluj rezultat ostatniej poprawki	`DEL`
przerwij szukanie	`C-g`

Ponowne `C-s`/`C-r` powtarza szukanie wprzód/wstecz.

Przemieszczanie kursora

przemieść kursor	**wstecz**	**wprzód**
o znak	`C-b`	`C-f`
o słowo	`M-b`	`M-f`
o linię wyżej/niżej	`C-p`	`C-n`
na początek/koniec linii	`C-a`	`C-e`
o zdanie	`M-a`	`M-e`
o akapit	`M-{`	`M-}`
o stronę	`C-x [`	`C-x ]`
o s-wyrażenie	`C-M-b`	`C-M-f`
na początek/koniec funkcji	`C-M-a`	`C-M-e`
na początek/koniec bufora	`M-<`	`M->`

przewiń do następnego ekranu	`C-v`
przewiń do poprzedniego ekranu	`M-v`
przewiń w lewo	`C-x <`
przewiń w prawo	`C-x >`
umieść linię z kursorem na środku ekranu	`C-u C-l`

Kasowanie i usuwanie

obiekt do skasowania	**wstecz**	**wprzód**
znak (usuń, nie kasuj)	`DEL`	`C-d`
słowo	`M-DEL`	`M-d`
linia (od kursora do końca)	`M-0 C-k`	`C-k`
zdanie	`C-x DEL`	`M-k`
s-wyrażenie	`M-- C-M-k`	`C-M-k`

kasuj obszar	`C-w`
wstaw obszar do 'kill ring'	`M-w`
kasuj wszystko aż do wystąpienia *char*	`M-z` *char*
wstaw ostatnio skasowany obiekt	`C-y`
zamień wstawiony obiekt z uprzednio skasowanym	`M-y`

© 2025 Free Software Foundation, Inc. Permissions on back.

Zaznaczanie

wstaw znacznik w pozycji kursora	C-@ or C-SPC
zamień pozycje kursora i znacznika	C-x C-x
zaznacz słowo po *arg* słów	M-@
zaznacz akapit	M-h
zaznacz stronę	C-x C-p
zaznacz s-wyrażenie	C-M-@
zaznacz funkcję	C-M-h
zaznacz cały bufor	C-x h

Zamiana z zapytaniem

zamiana tekstu w trybie interakcyjnym	M-%
z użyciem wyrażeń regularnych	C-M-%
Odpowiedzi w interakcyjnym trybie zamiany:	
zamień i wyszukaj następny tekst	SPC
zamień nie przemieszczając kursora	,
nie zamieniaj i wyszukaj następny tekst	DEL
wyszukaj i zamień wszystkie pozostałe teksty	!
powróć do poprzedniej zamiany	^
zakończ zamianę interakcyjną	RET
wejdź do trybu rekursywnej edycji (C-M-c aby zakończyć)	C-r

Wiele okien

Drugie z poleceń dotyczy „innej ramki”

usuń pozostałe okna	C-x 1	
podziel okno (jedno nad drugim)	C-x 2	C-x 5 2
usuń okno	C-x 0	C-x 5 0
podziel okno (jedno obok drugiego)	C-x 3	
przewijaj w innym oknie	C-M-v	
przenieś kursor do innego okna	C-x o	C-x 5 o
wybierz bufor w innym oknie	C-x 4 b	C-x 5 b
pokaż bufor w innym oknie	C-x 4 C-o	C-x 5 C-o
znajdź plik i pokaż go w innym oknie	C-x 4 f	C-x 5 f
jak wyżej, tylko w trybie do czytania	C-x 4 r	C-x 5 r
uruchom ‘Dired’ w innym oknie	C-x 4 d	C-x 5 d
znajdź definicję w innym oknie	C-x 4 .	C-x 5 .
powiększ okno w pionie	C-x ^	
zmniejsz okno w poziomie	C-x {	
poszerz okno	C-x }	

Formatowanie

wetnij bieżącą **linię** (zależne od trybu)	TAB
wetnij **obszar** (zależne od trybu)	C-M-\
wetnij **s-wyrażenie** (zależne od trybu)	C-M-q
wetnij obszar o *arg* kolumn	C-x TAB
wstaw nową linię za kursorem	C-o
przesuń część linii za kursorem w dół	C-M-o
usuń puste linie wokół kursora	C-x C-o
połącz linię z poprzednią (z *arg* – z następną)	M-^
usuń odstępy dookoła kursora	M-\
pozostaw dokładnie jedną spację w pozycji kursora	M-SPC
wypełnij akapit	M-q
ustaw numer kolumny dla trybu wypełniania	C-x f
ustaw przedrostek dla każdego nowego wiersza	C-x .
ustaw czcionkę	M-g

Zamiana wielkości liter

zamień w słowie litery małe na duże	M-u
zamień w słowie litery duże na małe	M-l
zamień pierwszą literę w słowie na dużą	M-c
zamień w obszarze litery małe na duże	C-x C-u
zamień w obszarze litery duże na małe	C-x C-l

Minibufor

uzupełnij tekst o tyle o ile jest to możliwe	TAB
uzupełnij o jedno słowo	SPC
uzupełnij i wykonaj	RET
pokaż możliwe uzupełnienia	?
przywołaj uprzednio wprowadzony tekst do minibufora	M-p
przywołaj następny tekst z ‘kill ring’ do minibufora	M-n
wyszukuj wstecz poprzez historię wprowadzeń	M-r
wyszukuj wprzód poprzez historię wprowadzeń	M-s
przerwij wykonywane polecenie	C-g

Napisz C-x ESC ESC aby poprawiać i wykonać polecenie, które ostatnio używało minibufora. Napisz F10 aby uaktywnić menu w minibuforze.

Przegląd poleceń GNU Emacsa

Bufory

wybierz inny bufor	`C-x b`
pokaż spis wszystkich buforów	`C-x C-b`
skasuj bufor	`C-x k`

Przestawianie

przestaw **znaki**	`C-t`
przestaw **słowa**	`M-t`
przestaw **linie**	`C-x C-t`
przestaw **s-wyrażenia**	`C-M-t`

Tags

znajdź określenie (definicję)	`M-.`
podaj nowy plik TAGS	`M-x visit-tags-table`
wyszukiwanie tekstu zgodnego z podanym wyrażeniem regularnym we wszystkich plikach wymienionych w TAGS	`M-x tags-search`
zamiana z zapytaniem we wszystkich plikach wymienionych w TAGS	`M-x tags-query-replace`

Powłoki

wykonaj polecenie powłoki	`M-!`
wykonaj polecenie powłoki na obszarze	`M-|`
filtruj obszar poprzez polecenie powłoki	`C-u M-|`
uruchom powłokę w oknie `*shell*`	`M-x shell`

Prostokąty

zapisz prostokąt do rejestru	`C-x r r`
skasuj prostokąt	`C-x r k`
wklej prostokąt	`C-x r y`
wstaw pusty prostokąt przesuwając tekst w prawo	`C-x r o`
wyczyść prostokąt	`C-x r c`
wstaw napis na początku każdej linii	`C-x r t`

Skróty

dodaj skrót globalnie	`C-x a g`
dodaj skrót lokalny dla trybu	`C-x a l`
dodaj rozwinięcie globalne dla skrótu	`C-x a i g`
dodaj rozwinięcie lokalne dla trybu dla skrótu	`C-x a i l`
rozwiń teraz skrót	`C-x a e`
uzupełnij dynamicznie poprzednie słowo	`M-/`

Wyrażenia regularne

dowolny znak za wyjątkiem znaku nowej linii	`.` (kropka)
zero lub więcej powtórzeń	`*`
jedno lub więcej powtórzeń	`+`
zero lub jedno powtórzenie	`?`
traktuj dosłownie następny znak (nawet jeśli znak ma specjalne znaczenie) *c*	`\`*c*
alternatywa ('lub')	`|`
grupowanie	`\( ... \)`
tekst n-tej grupy	`\`*n*
na początku lub końcu słowa	`\b`
nie na początku i nie na końcu słowa	`\B`

obiekt do porównania	**początek**	**koniec**
linia	`^`	`$`
słowo	`\<`	`\>`
bufor	`\‘`	`\’`

kategoria znaków	**porównaj z**	**pozostałymi**
podany zbiór znaków	`[ ... ]`	`[^ ... ]`
znak kategorii składniowej 'słowo'	`\w`	`\W`
znak kategorii składniowej *c*	`\s`*c*	`\S`*c*

Międzynarodowe zestawy znaków

ustal główny język	`M-x set-language-environment`
wypisz wszystkie metody wprowadzania znaków	`M-x list-input-methods`
włącz/wyłącz metodę wprowadzania znaków	`C-\`
ustal system kodowania dla następnego polecenia	`C-x RET c`
wypisz wszystkie systemy kodowania	`M-x list-coding-systems`
wybierz preferowany system kodowania	`M-x prefer-coding-system`
wybierz metodę wprowadzania znaków	`C-x RET C-\`

Po wybraniu metody wprowadzania znaków `polish-slash`, każdą z liter `ąćęłńóśźż/` uzyskamy pisząc ciach '`/`' i odpowiedni znak z `acelnosxz/`.

Rejestry

zapisz obszar do rejestru	`C-x r s`
wstaw zawartość rejestru do bufora	`C-x r i`
zapisz pozycję kursora w rejestrze	`C-x r SPC`
przemieść kursor do pozycji zapisanej w rejestrze	`C-x r j`

Makropolecenia

zacznij definicję makropolecenia	`C-x (`
zakończ definicję makropolecenia	`C-x )`
wykonaj ostatnio zdefiniowane makropolecenie	`C-x e`
dopisz do definicji ostatniego makropolecenia	`C-u C-x (`
nazwij ostatnie makropolecenie	`M-x name-last-kbd-macro`
wpisz do bufora nazwane makro Lispowe	`M-x insert-kbd-macro`

Info

wejdź w tryb czytania dokumentacji Info	`C-h i`
wyszukaj podaną funkcję lub zmienną w Info	`C-h S`

Poruszanie się w obrębie węzła Info:

przeglądaj do przodu	`SPC`
przeglądaj do tyłu	`DEL`
na początek węzła	`.` (kropka)

Poruszanie się pomiędzy węzłami:

następny węzeł	`n`
poprzedni węzeł	`p`
przenieś się **wyżej**	`u`
wybierz pozycję z menu, podając jej nazwę	`m`
wybierz n-tą pozycję z menu podając liczbę (1-9)	*n*
sprawdź odsyłacz (powrót z `l`)	`f`
powróć do ostatnio przeglądanego węzła	`l`
powróć do skorowidza	`d`
wybierz węzeł podając jego nazwę	`g`

Pozostałe polecenia:

wywołaj **samouczek** Info	`h`
wyszukaj zagadnienie w indeksach	`i`
wyszukuj w węzłach tekst zgodny z podanym wyrażeniem regularnym	`s`
zakończ Info	`q`

Dired – edytor katalogów

wywołanie edytora katalogów	`C-x d`
ustaw flagę 'D' (do usunięcia) na pliku	`d`
ustaw flagę 'D' na plikach zapasowych	`~`
zdejmij flagę 'D' z pliku	`u`
usuń pliki oznaczone flagą 'D'	`x`
uaktualnij zawartość bufora	`g`
wczytaj plik wskazywany przez kursor do bufora	`f`
przełącz między porządkiem alfabetycznym a porządkiem według daty i czasu powstania pliku	`s`
wybierz z bieżącego katalogu i jego podkatalogów wszystkie pliki, które zawierają tekst zgodny z podanym wyrażeniem regularnym	`M-x find-grep-dired`

Polecenia dotyczące języka Emacs Lisp

oblicz **s-wyrażenie** przed kursorem	`C-x C-e`
oblicz aktywną **defun**	`C-M-x`
oblicz s-wyrażenia w **obszarze**	`M-x eval-region`
wczytaj **s-wyrażenie** i oblicz je w minibuforze	`M-:`
wczytaj bibliotekę z katalogu systemowego	`M-x load-library`

Proste modyfikacje

modyfikowanie wartości zmiennych i czcionek	`M-x customize`

Przykłady przypisania klawisza funkcji Emacs Lispu z wykorzystaniem notacji `"..."` i notacji `[...]`:

```
(global-set-key "\C-cg" 'goto-line)
(global-set-key "\M-#" 'query-replace-regexp)
(global-set-key [?\C-c ?g] 'goto-line)
(global-set-key [?\M-#] 'query-replace-regexp)
```

Tworzenie nowych poleceń

```
(defun nazwa-funkcji (argumenty)
  "dokumentacja"
  (interactive "wzorzec")
  treść funkcji)
```

Przykład:

```
(defun this-line-to-top-of-window (line)
  "Przewiń linię z kursorem do pierwszej linii okna.
Z ARG, przewiń do linii ARG."
  (interactive "P")
  (recenter (if (null line)
                0
              (prefix-numeric-value line))))
```

W funkcji `interactive` *wzorzec* opisuje, jak będą czytane argumenty w trybie interakcyjnym. Szczegółowy opis uzyskasz przez wywołanie `C-h f interactive`.

Copyright © 2025 Free Software Foundation, Inc.
dla GNU Emacsa 30
projekt Stephen Gildea
tłumaczenie Włodek Bzyl

Released under the terms of the GNU General Public License version 3 or later.

For more Emacs documentation, and the TEX source for this card, see the Emacs distribution, or `https://www.gnu.org/software/emacs`